

Elke leerkracht heeft zijn eigen manier van plannen of voorbereiden. Iedereen heeft zijn eigen idee over in welke volgorde de dingen moeten gebeuren, zijn individuele voorkeuren, en zo hoort het ook. Plannen is niet iets dat je doet voor andere mensen – dat is documenteren. Planningen maken is eerder iets dat je als leerkracht verfijnt doorheen de jaren en dat je bijstaaft naarmate je eigen lespraktijk zich ontplooit. Hetzelfde geldt voor Mantle of the Expert.

Als je een school bezoekt die deze onderwijsbenadering toepast, zul je een brede variëteit aan methodes tegenkomen. Elke aanpak zal geëvolueerd zijn doorheen de tijd en zal zowel het profiel van de school als de visie van de leerkrachten in kwestie spiegelen. Het planningsmodel van Mantle of the Expert is daarom niet meer dan een aanbeveling.”

| Mantle of the Expert, Een handleiding voor beginners (Bob Selderslaghs)

Het planningsmodel hieronder is opgedeeld in 4 stadia en 12 stappen. Ze zijn opeenvolgend gerangschikt, maar vertegenwoordigen geen voorgeschreven volgorde. Van zodra je je eigen methode van plannen ontwikkelt, zul je misschien een andere opeenvolging gebruiken. De keuze is aan jou, voel je vrij om eraan te sleutelen zoveel je wil!

PLANNINGSMODEL

STADIUM 1 | de basis

- Stap 1 Kies een thema
- Stap 2 Maak een overzicht van de leerstof van de leerlingen
- Stap 3 Maak een lijst van zaken die het thema interessant maken
- Stap 4 Ontwikkel onderzoeksvragen

STADIUM 2 | de context

- Stap 5 Verzin een verhaal
- Stap 6 Selecteer een team van experts en maak een lijst van bevoegdheden, verantwoordelijkheden en waarden
- Stap 7 Kies een klant en bepaal zijn rol, doel en zeggenschap
- Stap 8 Bedenk de commissie
- Stap 9 Overweeg verschillende standpunten

STADIUM 3 | activiteiten en linken met het curriculum

- Stap 10 Maak een lijst met teamopdrachten en klasactiviteiten
- Stap 11 Link de opdrachten en activiteiten aan het curriculum

STADIUM 4 | de start

- Stap 12 Plan de volgorde van stappen om de fictie binnen te gaan

Wil je jezelf nog meer verdiepen in het maken van een eigen planning? In het boek 'Mantle of the Expert, een handleiding voor beginners' vind je nog meer informatie en tools om een planning rond een nieuwe context op te bouwen.

Alsook op de website www.mantleoftheexpert.be vind je meer informatie en uitgewerkte lesplannen met contexten rond de Titanic, Het dierenpark, Egypte...

MANTLE OF THE EXPERT | DE PREHISTORIE: BRONSTIJD

DOELGROEP

- Leerlingen secundair onderwijs
- Maar ook leerlingen 5e-6e leerjaar lager onderwijs

GROEPSGROOTTE

- Eén klasgroep

TIMING

- Je kan hier een heel schooljaar mee aan de slag.

RUIMTE

- Een klaslokaal waar je eventueel de banken aan de kant kan plaatsen zodat de leerlingen vrij kunnen rondwandelen.

VOORBEELDEN VAN EINDTERMEN BURGERSCHAP DIE AAN BOD KOMEN

- 7.1 De leerlingen lichten de gelaagdheid en de dynamiek van identiteiten en de mogelijke gevolgen ervan voor relaties met anderen toe.
- 7.2 De leerlingen gaan respectvol en constructief om met individuen en groepen in een diverse samenleving. (attitudinaal)
- 7.3 De leerlingen hanteren strategieën om respectvol en constructief om te gaan met individuen en groepen in een diverse samenleving.
- 7.5 De leerlingen hanteren strategieën om tot constructieve oplossingen voor conflictsituaties te komen.
- 7.7 De leerlingen onderbouwen een eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen, thema's en trends met betrouwbare informatie en geldige argumenten.

PLANNING | STADIUM 1 - DE FUNDAMENTEN

STAP 1 THEMA | De prehistorie - de bronstijd

Twee boswachters ontdekken een bronzen bijl en een eiken doodskist (die een stuk uit de grond steekt) in Jutland, bij de dorpen Tågelund en Egtved in Denemarken. De ontdekking wordt gemeld aan het Nationaal Museum van Denemarken dat een team van archeologen stuurt om de bijl en de kist verder te onderzoeken: ze krijgen de opdracht de vondsten uit te graven en te inventariseren wat er in de kist zit zodat de objecten tentoongesteld kunnen worden in het Nationaal Museum van Denemarken tijdens een nieuwe expo rond de bronstijd.

- Gebaseerd op de vondst van "Het meisje van Egtved"
<https://www.f-site.nu/meisje-van-egtved>
- De bronstijd in Denemarken beslaat de periode 1700 - 500 voor Christus. Bij de overgang van het neolithicum naar het bronzen tijdperk werden nieuwe verbindingen tussen noord en zuid tot stand gebracht. Het nieuwe bronzen metaal, dat steen en vuursteen verving, werd uit buitenlandse gebieden van Europa naar Denemarken geïmporteerd. Wapens, gereedschap en sieraden werden gemaakt van brons en goud - metalen die via de Europese verbindingen moesten worden verkregen.

BRONNEN

In de vroege bronstijd werden verschillende grafheuvels gebouwd. In de grafheuvels werd de toenmalige elite begraven in **eiken doodskisten**, gekleed in **wollen kleding**, en vergezeld van **mooie bronzen geschenken**.

STAP 2 Overzicht van de leerinhoud

Kennis

- Het leven in de bronstijd: familie, rituelen, huwelijken, territorium, kunst, handel (geen brons in Denemarken dus ruilhandel met andere landen vb. Duitsland)...
- Voorwerpen uit het verleden: juwelen, brons, kledij... en kunnen kaderen in de bronstijd.
- De vondst: constructie kist, het lichaam (+ leeftijd/gender), onderzoek levensstijl, voorwerpen, rituelen...
- Het cultureel belang: stammen, statussen, bouwkunde, samenleving, materiaalkeuze (wapens, juwelen,...).

Vaardigheden

- Opmerkelijke vragen stellen
- Kritisch denken
- Bewijs afwegen
- Tekstsoorten opstellen en schrijven, evalueren en bewerken.
- Perspectief en oordeel ontwikkelen
- Argumenten filteren

Inzichten

- Het gevonden lichaam had een hoge status
BEWIJS: de gevonden voorwerpen en eiken kist.
- Zij/hij leefde in de bronstijd.
BEWIJS: de voorwerpen (juwelen, koperen items...), kledij...
- Rituelen die ze in de bronstijd hanteerden vb. hoe mensen werden begraven.

Sociaal

- Efficiënt samenwerken in kleine en grote groepen;
- Ideeën uitwisselen en naar elkaar luisteren;
- Verschillende standpunten onderzoeken;
- Eigen werk en dat van anderen evalueren, feedback geven en suggesties doen ter verbetering;
- Werk van hoge kwaliteit opstellen, herdoen en produceren zodat anderen over de context kunnen leren.

STAP 3 Lijst van dingen die het thema interessant maken

Voor de leerlingen

Het mysterie van de vondsten

- De kist: het lijk in de kist en de artefacten
- De bijl en armband: hoe zijn ze daar gekomen? Van wie waren deze voorwerpen?

Gebeurtenissen in de bronstijd

- wapens hanteren, vergif, rituelen,...

Materialen in de bronstijd

- materiaalkeuze voor het maken van de kist
- wapens
- juwelen

Voor de leerkracht

Al het bovenstaande, plus...

Leven in de bronstijd

De gebeurtenissen van het lichaam

- Het leven in de bronstijd;
- Het levensverhaal van het lichaam;
- Wie ze/hij was en waarom zij/hij zo begraven was;
- Hoe is zij/hij gestorven?

De eiken kist

- De gevonden voorwerpen;
- Archeologie;
- Rituelen;
- Status.

Voorbeelden van Onderzoeksvragen

Feitelijk

- Wat voor objecten stopten mensen in de bronstijd in hun graven?

Empathisch

- Hoe zou het zijn om te leven in de bronstijd?

Narratief

- Hoe werd het graf gevonden? Door wie?

Politiek

- Waren er bepaalde statussen? En hoe kon je dat zien? Had dat een effect op hoe mensen werden begraven?

Historisch

- Wat kunnen we vertellen over de bronstijd?
- Zijn er nog ontdekkingen gedaan in Denemarken? Dichtbij de vindplaats?
- Kunnen we iets leren over de dood van het lichaam aan de hand van gevonden artefacten?

Ethisch

- Is het ethisch verantwoord om artefacten weg te nemen uit het graf en het graf te verplaatsen naar het museum?

Spiritueel

- Moet het graf beschouwd worden als een rustplaats? Welke verantwoordelijkheden heeft het team naar de overledene toe?

Cultureel

- Hoe was de samenleving tijdens de bronstijd op het vlak van rituelen, kennis, materialen, status en leven na de dood?

Milieugebonden

- Hoe sprongen volkeren uit de bronstijd om met seizoenen en beperkte materiaalkeuze en hoe beïnvloedde dat hun manier van leven en organisatie.

Kritisch

- Mogen we het verleden zomaar "plunderen"? Is het uitgraven van de kist geen daad van ontheiliging?

Filosofisch

- De samenleving in de bronstijd verschilt met de onze alsook de materiaalkeuze van juwelen/wapens/kisten: wat zegt dat over onze samenleving, materiaalkeuze en overtuigingen?

Transformationeel

- Hoe heeft ons onderzoek over het leven in de bronstijd veranderd? Hoe kunnen cultuur, waarden en geloof veranderen doorheen de tijd.

PLANNING | STADIUM 2 - DE CONTEXT

STAP 5 HET VERHAAL | Inclusief spanningselementen, locatie en tijd

Twee boswachters ontdekken een bronzen bijl en een eiken doodskist (die een stuk uit de grond steekt) in Jutland, bij de dorpen Tågelund en Egtved in Denemarken. De ontdekking wordt gemeld aan het Nationaal Museum van Denemarken dat een team van archeologen stuurt om de bijl en de kist verder te onderzoeken: ze krijgen de opdracht de vondsten uit te graven en te inventariseren wat er in de kist zit zodat de objecten tentoongesteld kunnen worden in het Nationaal Museum van Denemarken tijdens een nieuwe expo rond de bronstijd.

Spanningselementen

- **NIVEAU 4 | Herculische taken**
 - De eiken kist benaderen en de artefacten uit het graf halen;
 - Aan de begraafplaats werken zonder ze te vernielen, en zowel de gevonden voorwerpen als het lichaam intact houden.
- **NIVEAU 7 | tijdslimiet**
 - De artefacten moeten binnen een bepaalde tijd in het museum geraken voor de nieuwe tentoonstelling rond de bronstijd;
 - De artefacten uit het graf halen voordat ze vergaan (na openen van het graf en blootstelling aan de lucht).

Locatie

- De vindplaats: Jutland, bij het dorp Tågelund en Egtved in Denemarken.

Tijd

- **Verleden**
Het leven in de bronstijd (materialen, levensstijl, omgeving...)
- **Heden**
Het team onderzoekt het graf.
- **Toekomst**
De opening van de nieuwe tentoonstelling rond de bronstijd in het Nationaal Museum van Denemarken.

Waarover beslist moet worden

- De artefacten die ontdekt worden door de archeologen en de verhalen achter de artefacten;
- Het lichaam dat ontdekt wordt door de archeologen en het levensverhaal achter de vondst.

STAP 6 Het team van experts en een lijst van hun bevoegdheden, verantwoordelijkheden en waarden

Team van experts: Archeologen gespecialiseerd in prehistorie (bronstijd in Denemarken)

Bevoegdheden

- Beslissen over het gebruik van materialen om het graf te onderzoeken;
- Organisatie tijdens het onderzoek: timing, planning, vervoer, bestellingen...

Verantwoordelijkheden

- De zorgvuldige bewaring en conservatie van de artefacten, het lichaam en het graf;
- De feiten en de juistheid van de geschiedenis bewaren;
- De veiligheid van zichzelf, de andere teamleden en eventuele derden;
- Het nauwkeurige onderhoud van het materiaal.

Waarden en ethiek

- Het bewaren en beschermen van archeologische vondsten uit de prehistorie;
- Archeologische ontdekkingen uit de bronstijd toegankelijk maken voor het grote publiek.

STAP 7 De klant en zijn of haar rol, bedoeling en status

De klant is "The National Museum van Denemarken", een hoge status-klant die de lat hoog legt (Waarom? Het gaat over veel investeringsgeld voor deze opdracht/dit onderzoek, de tentoonstelling is van groot belang en voor een erg groot publiek).

De klant kan de opdracht altijd stilleggen. Het team communiceert met de klant via een bemiddelaar en tolk (Engels - Nederlands) die in naam van het museum spreekt. Meestal verloopt de communicatie via e-mail.

STAP 8 De commissie

Het team van archeologen (specialisatie prehistorie/bronstijd) wordt aangesteld door *The National Museum* van Denemarken om de boomstronk/het graf + de persoonlijke objecten + het slachtoffer zo voorzichtig mogelijk te onderzoeken. Dit alles met het doel een tentoonstelling te creëren over de bronstijd a.d.h.v. deze vondst.

De commissie en de kerntaken

- **Een delicaat onderzoek verrichten op de vindplaats en de eiken kist**
 - Iets voor de teamleden om over te beslissen in de fictie.
- **De gevonden voorwerpen onderzoeken alsook het gevonden lichaam**
 - Een taak voor de leerlingen om uit de fictie te voltooien aan de hand van hun kennis van de context die zich ontwikkelt;
 - Studie bronstijd.
- **De artefacten gebruiken om een tentoonstelling te creëren die het levensverhaal vertelt van het gevonden lichaam**
 - Een taak die veel vergt van de leerlingen in termen van hun begrip van de context en hun vaardigheden in het communiceren van hun kennis. Ze zullen daarbij ongetwijfeld hulp en ondersteuning nodig hebben van hun leerkracht.

Extra

- **Om de tentoonstelling te ontwerpen**
 - De objecten op een spannende en informatieve manier tonen;
 - Leg de context van de tentoonstelling uit aan de bezoekers;
 - Uitleg over de historische context.

STAP 9**Welke andere standpunten worden er beschouwd?****• Heden**

- Team van experts: Archeologen specialisatie de prehistorie (bronstijd)
- Klant: Het Nationaal Museum van Denemarken
- Vertegenwoordiger van de klant: Mevrouw Sofia Nielsen, tolk (Engels- Nederlands) en manager van het project.
- De media: reporters die één van de archeologen interviewen.
- De buurtbewoners die de archeologen bekijken vanop een afstand én ze vragen stellen.
 - *De media: Kranten, online, nieuwsbrief van het museum, promo tentoonstelling.*
 - *Andere historici en betrokken partijen.*
 - *Geschiedenisboeken rond de bronstijd*
 - *Andere vondsten uit de prehistorie in Denemarken.*

• Verleden

- Artefacten uit het graf: leven in de bronstijd (scènes uit de bronstijd);
- Het lichaam/de overledene;
- Het graf/eiken kist;
- Het mysterie rond de bronzen bijl en de eiken kist.

PLANNING | STADIUM 3 - ACTIVITEITEN EN LINKEN MET HET CURRICULUM
STAP 10**Een lijst van opdrachten voor het team en leeractiviteiten****CURRICULUM****Geschiedenis**

- Een aspect uit de prehistorie: specifiek de bronstijd.
- Familie, rol van de vrouw, cultuur, maatschappij, religie, materialen.
- Scherpzinnige vragen stellen, kritisch denken, bewijzen afwegen, argumenten uitpluizen, perspectief en oordeel ontwikkelen.
- Historische concepten begrijpen, ze gebruiken om verbanden te leggen, contrasten te maken, trends te analyseren, historisch valide vragen op te stellen en gestructureerde verslagen te maken.
- De methodes van historisch onderzoek begrijpen.
- Een solide chronologische kennis en begrip ontwikkelen van de prehistorie door een duidelijk verhaallijn vast te stellen van en over de periode.
- Inzien hoe kennis van het verleden geconstrueerd wordt vanuit een waaier aan bronnen en ontdekkingen.

Burgerschap

- Dynamiek van identiteiten doorheen ruimte en tijd, met aandacht voor de eigen achtergrond en de persoonlijke beleving van tijd en ruimte.
- Voorkeur tonen voor en belang hechten aan waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën, enz.
- Het onderbouwen van een eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen, thema's en trends met betrouwbare informatie en geldige argumenten.

Aardrijkskunde

- Kaarten: grondgebied, regio's, plaatsnamen, geografische kenmerken, andere vondsten in de regio uit de kopertijd.
- Plaatsenkennis, locatiekennis, geografische vaardigheden.

Kunst, beeld en design

- Ontwikkeling van technieken, inclusief controle & het gebruik van materialen, met creativiteit, experimenteren & een toenemend bewustzijn van verschillende soorten kunst, ambacht & design.
- Creatief werk produceren, ideeën exploreren en beelden maken.
- Creatief werk beoordelen en analyseren.

ICT

- Competente, zelfzekere en creatieve gebruikers zijn van Informatie- en Communicatietechnologie.

Nederlands

- Tekstsoorten opstellen en schrijven, evalueren en bewerken alsook informatie teksten, krantenverhalen, brieven en e-mails.
- Een presentatie schrijven en brengen voor een publiek (de pers).
- Een voorschrift/procedure kunnen opstellen en uitschrijven.

Engels

- Tekstsoorten (e-mail) opstellen en schrijven, evalueren en bewerken.
- Een presentatie schrijven en brengen voor een publiek (de tentoonstelling).
- Een voorschrift/procedure kunnen opstellen en uitschrijven (de tentoonstelling).

Drama

- Een tekst brengen voor een publiek (presentatie voor de pers)
- Het ontwikkelen van creatief en fantasierijk schrijven.
- Achterliggende motieven achter gedrag en emoties begrijpen via spel.
- Inlevingsvermogen vergroten door bewust diverse rollen te spelen.
- Vindingrijk vergroten via regelmatig afwisselende (spel)situaties (creativiteit).

STAP 11 Link de opdrachten en activiteiten aan het curriculum

THEMA | DE PREHISTORIE: DE BRONSTIJD

Taken- en activiteitenrooster

LEERGEBIED	CATEGORIE EN TAAK	ACTIVITEIT EN DOEL	CURRICULUM
Materiële middelen	Plaatsen: kaarten	Leerlingen maken kaarten van de vondst en graf voor het team archeologen	Aardrijkskunde
Sociale, culturele, historische dimensies	Veiligheidsprocedures	Leerlingen maken voorschriften en procedures om aan het graf te werken en de vondsten delicaat te benaderen.	Taal: schrijven
Interacties met mensen buiten het team	Informatie over de expo tijdens de tentoonstelling	Leerlingen maken teksten voor de tentoonstelling (Informatieboekjes, Brieven & e-mails, Brochure, Verhalen, Krantenverhalen)	Taal: schrijven
Interacties met mensen buiten het team	Briefing voor de pers	Leerlingen maken een korte presentatie voor de pers die de site bezoekt, waarbij ze de vondst toelichten.	Taal: spreken
Interacties met mensen binnen het team	Informatie onderzoeken en presenteren	Leerlingen gebruiken boeken, het internet en andere media om de geschiedenis van de bronstijd en haar artefacten te onderzoeken	Geschiedenis
Sociale Dimensie	Informatie onderzoeken aan de hand van de geschiedenis van de artefacten en vondst	Leerlingen nemen het levensverhaal van het meisje onder de loep aan de hand van haar acties, motivatie, investering, modellen en waarden.	Burgerschap

PLANNING | STADIUM 4 - DE START

STAP 12 Reeks van stappen naar de fictie

FASE 1 | DE CONTEXT INTRODUCEREN A.D.H.V. EEN PRENT

Strategie

- een stuk van een verhaal delen, op voorhand geselecteerd of gecreëerd

Hulpmiddelen bij het plannen

- wat gebeurt er? (locatie, mensen, gebeurtenissen)
- tekens voor de leerlingen om te interpreteren
- iets om hun interesse te wekken (spanning)
- onderzoeksvragen

De context wordt geïntroduceerd bij de leerlingen door middel van een afbeelding die op voorhand gekozen werd. Het is de bedoeling om de leerlingen te laten deelnemen aan een gesprek over de bijl en de periode.

- Laat de leerlingen in een kring zitten. Toon hen de afbeelding van de bronzen bijl en leg ze in het midden van de kring. "Ik wil jullie iets laten zien – waar doet het jullie aan denken?"

Geef de leerlingen de kans om na te denken en te praten.
Op dit moment is er geen juist of fout antwoord.

- Als je voelt dat de tijd rijp is, voeg dan de 2e foto toe (een armband) "Heb je dit al eens gezien? Praat maar even met de persoon naast je en vertel elkaar wat je erover weet. Als je het niet kent, probeer dan iemand te vinden die er wel iets over weet."

FASE 2 | DE IMAGINAIRE CONTEXT INHOUDELIJK VERKENNEN/ONDERZOEKEN

Strategie

- een volledig verhaal delen, gebruikmakend van boeken over het onderwerp en videomateriaal

Hulpmiddelen bij het plannen

- wat gebeurt er? (locatie, mensen, gebeurtenissen)
- onderzoeksvragen

Verloop

Bij deze stap krijgen de leerlingen toegang tot bronnen om aan hun eigen onderzoek te kunnen beginnen. Het is de bedoeling dat ze tijd krijgen om dingen te weten te komen over de bijl en de mal, informatie te verzamelen en onderzoeksvragen te vergaren. Bij het bronmateriaal horen onder meer boeken en afbeeldingen van de bronstijd.

"Ik bracht deze boeken en foto's mee voor jullie om in te kijken. Als je iets tegenkomt dat je interessant lijkt, schrijf het dan even op een van deze Post-its en kleef het op het bord, samen met eventuele vragen die je hebt."

Stimuleer de leerlingen om mekaars notities en vragen te lezen, maar je hoeft niet elke Post-it afzonderlijk door te nemen met de leerlingen.

- Wat weten we zeker?
- Wat denken we te weten maar moeten het verder opzoeken?
- Wat kunnen we niet weten?

Deel de notities samen met de leerlingen in categorieën in.

Vergeet niet dat jij ook een bron van informatie bent en dat ze niet alles zelf hoeven te ontdekken.

FASE 3 | DE IMAGINAIRE CONTEXT INTRODUCEREN

Strategie

- een stuk van een verhaal delen, op voorhand geselecteerd
- interageren met een leerkracht-in-rol
- leerlingen-in-rol vertolken een standpunt in de fictie

Hulpmiddelen bij het plannen

- taken die de leerlingen de fictie binnenloodsen
- introductie van de klant en de commissie

Bij deze stap worden de leerlingen geïntroduceerd in de fictieve context en gecast als een team van krantenjournalisten.

BRONNEN | afbeelding van de bijl en armband, een stapel gevouwen A4 bladen

A | DE FICTIE INTRODUCEREN

- Vraag de leerlingen om in een kring te gaan staan.
- Plaats de afbeelding van de bronzen bijl in het midden.
- Leerkracht: “Deze bijl behoorde ooit toe aan een persoon uit een oud verleden alsook de armband. Deze morgen werden ze gevonden door twee boswachters in een bosgebied nabij het dorpje Tågelund in Denemarken. Ze contacteerden meteen het Nationaal Museum van Denemarken. Het museum, opgewonden over de ontdekking, nam contact op met een team van archeologen om naar deze plek te reizen en de vondst naderbij te bestuderen.”

B | EEN ANDER STANDPUNT

“Samen met de archeologen is er een groep reporters van verschillende kranten meegekomen. Zij zullen verslag uitbrengen over de gebeurtenis. Als jullie de reporters zouden zijn, welke vragen zouden jullie dan stellen?”

Geef de leerlingen de kans om enkele vragen te stellen en voorzie hen vervolgens van notitieboekjes (de gevouwen A4 bladen) om in te schrijven.

“Misschien moet je even zo’n notitieboekje nemen en wat tijd nemen om na te denken. We spreken hier terug af als jullie klaar zijn.”

C | DE ARCHEOLOGE INTERVIEWEN

Van zodra de leerlingen hun vragen opgeschreven hebben, verzamel je hen terug in de kring rond de bijl en armband.

Leerkracht-in-rol als archeoloog: *“We hebben deze bijl en armband verder onderzocht vanmorgen. Het is heel spannend want het is lang geleden dat we nog zo een vondst in dit gebied vonden. Ik kan me voorstellen dat jullie veel vragen hebben die ik naar best vermogen zal beantwoorden. Wie wil er beginnen?”*

Nota: Het doel van de leerkracht-in-rol is de volgende informatie te geven:

- De archeoloog werkt als lid van een team.
- Het team werkt op de site en hebben verschillende functies.
- De site bevindt zich in Tagelund, Denemarken.
- Het team werkt voor het Nationaal Museum van Denemarken. Het heeft als opdracht (commissie) de site zo omzichtig mogelijk te onderzoeken en persoonlijke voorwerpen te vinden die gebruikt kunnen worden in een tentoonstelling rond de bronstijd.
- Vandaag was de eerste dag dat de teamleden de site onderzocht.
- Nog een interessant vondst: eikenhouten kist stukje uit de grond met stenen rond (foto).
- Later vandaag zullen ze de eiken kist van naderbij bekijken en beslissen wat ze vervolgens gaan doen.

FASE 4 | DE LEERLINGEN UITNODIGEN DE ‘MANTEL’ VAN DE EXPERT AAN TE TREKKEN – A.D.H.V. UITRUSTING

Strategie

- een stuk van een verhaal delen, op voorhand geselecteerd of gecreëerd een foto en/of artefact

Hulpmiddelen bij het plannen

- taken om de leerlingen de fictie binnen te loodsen
- het expertenteam installeren

Verloop

“Als jij als archeoloog deze baan zou krijgen, wat voor uitrusting denk je dan mee te nemen?”

Geef de leerlingen de tijd voor een korte discussie en deel dan een A5-papiertje uit om lijsten te maken. Ga tijdens hun werk door met het bieden van ondersteuning en het uitwisselen van ideeën.

FASE 5 | DE KLANT EN COMMISSIE INTRODUCEREN

Strategie

- een stuk van een verhaal delen, op voorhand geselecteerd of gecreëerd een foto en/of artefact
- leerlingen-in-rol; de leerlingen vertolken een standpunt in de fictie

Hulpmiddelen bij het plannen

- iets om hun interesse te wekken (spanning)
- onderzoeksvragen (het onderzoek)
- taken om de leerlingen de fictie binnen te loodsen
- het expertenteam installeren
- de klant en de commissie installeren

Verloop

Tijdens deze stap neemt de leerkracht de rol van archeoloog en collega op zich en 'positioneert' zij de studenten als het archeologisch team (teacher-in-role) in vergadering.

Door de leerlingen weer bij elkaar te brengen, zit de leerkracht mee in de kring en start de vergadering met het team.

De vergadering wordt geïntroduceerd bij de leerlingen door middel van een planning die op voorhand op papier staat. Het is de bedoeling om de leerlingen te laten deelnemen aan de vergadering als collega's/team.

"Welkom collega's. Welkom op deze vergadering. Ik weet dat jullie het druk hebben met jullie vondst in Tagelund, Denemarken maar het was tijd om nog even samen te zitten en een aantal punten te bespreken.

Dit zijn alvast de agendapunten voor vandaag:

- *Contact met de klant en verwachtingen (E-mail klant met verwachtingen)*
- *Stand van zaken (Wat hebben we al gevonden? Wat kunnen we al laten weten aan de klant?)*
- *Wanneer plannen we best de afspraak met mevr. Hansen?)*
- *Gevraagd materiaal"*

Geef de leerlingen de kans om na te denken en te praten.

Op dit moment is er geen juist of fout antwoord.

VERVOLG | • *"Dozen staan hier klaar met jullie spullen"*

"Wat als je, als archeoloog, één stuk materiaal mag uitkiezen om te gebruiken op de vindplaats, wat zal dat zijn?" Stel je hebt de kist gekregen, één stuk materiaal uit de kist en dat zou ik ermee doen.

FASE 6 | OP DE VINDPLAATS MET GEKOZEN MATERIAAL

Strategie

- een beeld of andere hulpbron creëren met de leerlingen

Hulpmiddelen bij het plannen

- wat gebeurt er? (locatie, mensen, gebeurtenissen)
- tekens voor de leerlingen om te interpreteren
- iets om hun interesse te wekken (spanning)
- onderzoeksvragen

Verloop

Laat de leerlingen in de ruimte staan met hun gekozen werkmateriaal. Ze maken een stilstaand beeld met gekozen werkmateriaal.

LET OP | een houding aannemen die je kan volhouden!

“Wanneer iedereen een houding aanneemt kan ik je schouder aanraken.

Wanneer ik je schouder aanraak kom je uit het stilstaand beeld. Ik kan je dan vragen stellen en je kan spreken.

Vb Is het zwaar werk? – Is het uw eerste keer op zo'n site? – Wat doe je? – Welk gevoel heb je erbij?...”

Gesprek over wat we hebben gehoord.

Wat zijn we te weten gekomen?

Geef de leerlingen de kans om na te denken en te praten.

Op dit moment is er geen juist of fout antwoord.

Terug in stilstaand beeld.

Diegene die al aan bod kwamen, mogen hun hand bij een ander 'standbeeld' op de schouder leggen en enkele vragen stellen.

Er volgt terug een reflectiegesprek.

- Ethische vragen archeoloog - m.b.t. openen kist
- ook beslissing nemen – overeenkomen effectief een lichaam aanwezig in de kist of niet

FASE 7 | COLLABORATIEF ONTWIKKELEN VAN HET VERHAAL

De leerlingen zijn als archeologen op de site geweest en hebben de kist kunnen bekijken.

■ A | De vindplaats

Strategie

- afbeeldingen of andere hulpbronnen creëren met de leerlingen

Hulpmiddelen bij het plannen

- wat gebeurt er? (locatie, mensen, gebeurtenissen) 4: onderzoeksvragen

Verloop

De leerlingen creëren de vindplaats (en zoeken de plaats op), gebruikmakend van papier en andere materialen.

De leerkracht zal moeten bekijken hoeveel hulp en ondersteuning ze nodig hebben. Dit is een plan/kaart van de vindplaats.

Vraag de leerlingen om in een grote kring te gaan zitten:

“Wat hebben mensen ontdekt over de vindplaats (bijl, armband, kist) toen ze het bestudeerden? Ik heb dit materiaal verzameld omdat ik dacht dat we misschien samen kunnen werken om de vindplaats te creëren. Ik weet niet goed hoe we dat moeten aanpakken, waarschijnlijk ontdekken we dat gaandeweg wel. We kunnen deze boeken en foto's gebruiken om ons te helpen. Hoe zouden we het best beginnen?”

De leerlingen onderzoeken (uit de fictie) waar de vindplaats juist is op de kaart.

“Hoe geraken we bij de vindplaats? Waar ligt de vindplaats? Hoe ziet de vindplaats eruit?”

Waar ligt de bijl ten opzichte van de eiken kist en gat in de grond?”

Na het tekenen van de kaart volgt er een gesprek met het hele team:

“Is er enige reden waarom die bijl zich enkele meters van de eiken kist bevindt?”

Misschien geeft wat we nog meer vinden in de eiken kist ons meer duidelijkheid over de bijl?”

B | De kist

De leerlingen creëren de eiken kist, gebruikmakend van papier en andere materialen. Ze kunnen boeken, foto's en websites gebruiken als onderzoeks-media. De leerkracht zal moeten bekijken hoeveel hulp en ondersteuning ze nodig hebben. Dit is een representatie van de kist, geen reproductie.

Materialen: grote bladen papier (of gelijkaardig), scharen, balpennen, plakband, enz.
Boeken over de bronstijd, toegang tot het internet (indien mogelijk).

Bereid het materiaal goed voor zodat het toegankelijk is voor de leerlingen. Je zal vrij veel ruimte nodig hebben voor deze activiteit.

Vraag de leerlingen om in een grote kring te gaan zitten:

- *“Wat hebben mensen ontdekt over de kist toen ze deze bestudeerden?”*
- *“Ik weet er niet alles over, maar ik weet wel dat de kist uit eik gebouwd is. Ze holden zo een kist in de bronstijd uit en plaatsten zo een kist in een heuvel.”*
- *“Ik heb dit materiaal verzameld omdat ik dacht dat we misschien samen kunnen werken om de kist te creëren. Ik weet niet goed hoe we dat moeten aanpakken, waarschijnlijk ontdekken we dat gaandeweg wel. We kunnen deze boeken en foto's gebruiken om ons te helpen. Hoe zouden we het best beginnen?”*

C | Het dilemma van de archeologen

Strategie

- leerlingen-in-rol; de leerlingen vertolken een standpunt in de fictie

Hulpmiddelen bij het plannen

- het expertenteam installeren
- de klant en de commissie installeren

Verloop

ACTIE | Uitgraven van de eiken kist De leerkracht vraagt het volgende:

“Als team van archeologen: wat denk je dat we moeten doen? Onze eerste prioriteit is het behoud, het bewaren, het conserveren van het verleden. Kunnen we dus wel naar de eiken kist onder de grond kijken zonder ze te beschadigen?”

Geef tijd voor discussie. Luister naar de ideeën van de leerlingen. Een populaire oplossing is het gebruik van een kleine camera die door de opening tussen de boomstronk past.

D | Het openen van de kist en frame distance (point of view) als buurtbewoner

Strategie

- leerlingen-in-rol; de leerlingen vertolken een standpunt in de fictie

Hulpmiddelen bij het plannen

- Wat gaat de interesse van de leerlingen wekken – de spanning?
- onderzoeksvragen
- het expertenteam installeren

Verloop

“Zouden de archeologen die gespecialiseerd zijn in kisten even tot bij mij willen komen? Kunnen jullie even samen bespreken hoe jullie die kist gaan openen?”

De anderen mogen even tot bij mij komen.

Wat als jullie ter plaatse zouden zijn terwijl ze de kist openen, wat zou je aan deze archeologen willen vragen? Niet als reporter maar als buurtbewoner.

Groep A gaat in een stilstaand beeld (als archeoloog) staan.

Groep B observeert als buurtbewoner en wanneer de leerkracht op de schouder tikt mogen ze die persoon vragen stellen.

Gesprek over wat we hebben gehoord:

- *Wat zijn we te weten gekomen?*

Geef de leerlingen de kans om na te denken en te praten. Op dit moment is er geen juist of fout antwoord.

E | Het creëren van de artefacten

Strategie

- de leerlingen creëren bronmateriaal

Hulpmiddelen bij het plannen

- wat gebeurt er? (locatie, mensen, gebeurtenissen)
- het expertenteam installeren

Hulpmiddelen bij het plannen

Met behulp van bronnen - zoals boeken over het onderwerp, afbeeldingen op het internet en andere materialen die de leerkracht vooraf heeft voorbereid - tekenen de leerlingen voorwerpen (op A5-papier) die in de boomstronk zijn gevonden.

Tijdens hun werk ondersteunt de leerkracht hen, en als ze er klaar voor zijn, stelt de leerkracht hen een andere taak voor:

“Het is misschien handig als je op de achterkant van je foto je object even beschrijft: wat is het precies? En schrijf er misschien ook even het doel van je voorwerp bij, bijvoorbeeld: ‘om de persoon te beschermen’, ‘om hem te dienen’, ‘een geschenk voor hem om hem te koesteren’.

De leerlingen leggen de artefacten op de getekende eiken kist.

Er volgt een bespreking over de artefacten en hun plaats tegenover het lichaam.

F | Een bespreking van het lichaam

Strategie

- de leerlingen creëren bronmateriaal

Hulpmiddelen bij het plannen

- wat gebeurt er? (locatie, mensen, gebeurtenissen)
- het expertenteam installeren

Verloop

In deze stap introduceert de leraar het idee van de betekenis van de artefacten, maar vestigt zij eerst de aandacht op het lichaam van de persoon in de eiken kist.

“Kan je eens nadenken over wat de artefacten proberen te zeggen. Wat het ook is, het heeft waarschijnlijk iets te maken met de persoon die hier begraven ligt.”

“Trouwens, we moeten een aantal dingen over deze persoon beslissen - [Wijs één van de leerlingen aan] Kan je alstublieft beslissen of ze mannelijk of vrouwelijk is. Kan je beslissen of ze oud, jong of van middelbare leeftijd was toen hij of zij stierf? Kan je beslissen of ze stierf door een natuurlijke of onnatuurlijke oorzaak?

Er volgt een gesprek over natuurlijke en onnatuurlijke doodsoorzaken. De leraar breidt dan het onderzoek uit: *“Als de archeologen het graf openden en het lichaam door een MRI-scanner haalden (of iets dergelijks) wat denk je dat ze dan zouden kunnen ontdekken?”*

Vervolg van deze planning rond de bronstijd
vind je op www.mantleoftheexpert.be